

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Varii modi tacitæ appretiationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

dum necesse est eum moveri ab auctoritate obfcurè revelante. Eò quòd utriusque tunc assensus intellectus pendeat ab imperio voluntatis, cuius obfcuritas obfcurum facit motivum, propter quod intellectus hinc & nunc præstat assensum. Nam ne tunc quidem homo certò scit se fidei articulos ob divinam credere auctoritatem, & non ob aliud motivum, v. g. auctoritatem Pastorum, vel parentum, vel magistrorum instruendum, vel ob temporalem etiam considerationem superbiæ, vel avaritiæ, vel luxuriæ, vel alterius passionis. Quomodo hæretici erroneas opiniones suas vel gignunt, vel sequuntur, prout Augustinus observat in lib. de utilit. cred.

67 Unus denique modus est intellectu rem appetiendi, scilicet per iudicium de gradu bonitatis ipsius: sed non unus, imò varius & multiplex est modus voluntate appetiendi. Præter modum namque appetiendi per expressam electionem unius rei præ alia (quæ correspondet præfate appetitioni per intellectum) sunt in voluntate varii modi, idè sæpè latentes & fallentes amantem, quia expressi non sunt, sed taciti, & dumtaxat interpretativi.

68 Atque ex his, aliisque de causis, fit quòd tam abditè sint finis, anfractus & recessus voluntatis nostræ, ut sæpissimè hallucinemur, etiam circa eum, qui in corde nostro dominatur, affectum appetitivum.

CAPUT VIII.

Varii modi tacitè appetitionis.

69 PRIMUS est, dum rem aliquam in abdito cordis recessu, amamus per modum finis, ad finem ulteriorem non relati, sive interim eam amemus per modum finis simpliciter & absolutè, seu positivè ultimi (qui vocari solet finis hominis seu operantis) sive per modum finis secundùm quid, & negativè ultimi (qui vocari solet finis operis, seu actionis) nullam enim rem amamus ut finem, nisi eam amemus absolutè propter se, sive propter bonitatem vel præstantiam bonitatis, in ea sistendo. Qui amor haud dubiè est amor appetitivus.

70 Illud porò amamus ut finem absolutè, simpliciter & positivè ultimum, sive ut finem ultimum agentis, quod super omnia alia tam altè amamus, ut nihil æquè vel magis amemus, sed in ipso beatitudinem, seu finem omnium, vel præcipuorum desideriorum nostrorum collocemus, ad quem proinde vel omnes, vel præcipuas vitæ nostræ moralis actiones dirigamus. Illud verò solùm amamus ut finem secundùm quid, & negativè ultimum, sive ut hinc & nunc finem ultimum actionis nostræ, quod tametsi super omnia alia bona non amemus, nec ipsum amemus velut beatitudinem nostram, finemque omnium desideriorum nostrorum, ad quem omnes, vel præcipuas vitæ nostræ actiones referamus; in eo tamen per amorem

Tom. I.

hinc & nunc sic sistamus & requiescamus, velut in fine propter se amato, ut finem istum ad finem ulteriorem hinc & nunc non dirigamus. Hoc ipso namque quòd ipsum amamus propter se, non tamquam finem intermedium, sed tamquam finem ulteriùs non relatum, finis istè hinc & nunc est finis ultimus amoris nostri; utpote in quo amor noster hinc & nunc sic sistit, & requiescit, ut ultrà non tendat. Hoc ipso verò quòd aliquid hoc modo propter se finaliter amamus, ipsum amamus tamquam bonum eà bonitate quæ digna sit hinc & nunc amari finaliter propter se, absque relatione ad ulteriorem finem. Ipsum ergo amamus amore appetitativo.

Hoc modo non solùm peccatores, sed & 71 iusti, qui innocenter vivunt, solùmque Deum amant, velut finem suum absolutè, simpliciter & positivè ultimum, per humanæ vitæ infirmitatem, variis creaturarum amoribus; seu potius amorculis detinentur, dum eas sic amant, ut in ipsis hinc & nunc sistat amor ipsorum, eaque proinde ament propter se, velut hinc & nunc finem amoris sui. De iustis namque loquitur Augustinus in Psal. 136. cum ait: *Omnis anima infirma in hac vita querit sibi aliquid terrenum, ubi requiescat* (amor ipsorum ad finem ulteriorem non relatus,) *quoniam intentionem laboris & mentis extenta in Deum difficile potest perpetuò laborare. Aliquid sibi in terra conquirat, ubi requiescat, & quodammodo pansionem quadam recumbat, velut sunt ista que diligunt & innocentes. Neque enim de cupiditatibus malorum nunc loquendum est... Ad innocentem hominem veniamus: acquiescit in domo sua, in familia sua, in conjugio, in filiis... in prædiali, in novella manibus confecta, in edificio aliquo suo studio fabricato, in oblectamento, quod percipit in cibo & potu, in concentu, in visu vel auditu rei curiosæ, v. g. lepisculi ante canes currentis, in scientia, in honore sibi exhibito, in gloriola, &c. Quis iustus in istis amorculis & oblectamentis plerùmque non offendit? In multis enim offendimus omnes.*

Secundus modus est, dum aliquid amamus 72 ut medium, sed non purè ut medium: dum enim ipsum amamus purè ut medium, non amamus nec appetiamur ratione sui (imò ipsum ut sic plerùmque horremus, ut portionem amarum, membri amputationem, &c.) sed ratione finis dumtaxat, v. g. sanitatis. Si autem (dum in ipso miscetur utile dulci) ipsum partim amemus, v. g. propter suam dulcedinem, partim propter alium finem, ad quem utile est, in quantum amamus propter se, per amorem appetiamur propter se, ut perspicuum est ex dictis n. præcedenti.

Ipsa verò media, quæ amamus ut media, 73 nec per amorem appetiamur ratione sui, sed ratione finis, propter quem illa amamus, tanto magis appetiamur, quanto propinquiora sunt fini, eaque ut talia affectuosius eligimus. Quia, ut S. Thomas ait 2. 2. q. 81. a. 6. *ea que sunt ad finem, sortiuntur bonitatem, adeoque*

H h

bonitatis pretium ex ordine ad finem: Et ideo quanto sunt fini propinquiora, tanto sunt meliora.

- 74 Tertius modus est secundum modum procedendi intellectus, secutum à voluntate. Quandoquidem appetitatio finis, & mediorum per voluntatem, sequitur plerumque modum procedendi intellectus; utpote à quo voluntas trahitur. Exemplum est, dum intellectus in utramque contradictionis partem allectus, hinc per rationem, inde per auctoritatem proponentem fidei articulos, contra quos ratio aliqua occurrit, rationi præferens divinam auctoritatem, articulos illos credit. Hoc enim non facit sine pio voluntatis affectu, majore in pretio habente divinam auctoritatem quam rationem: non fit ergo sine appetitione per voluntatem.
- 75 Quartus modus est secundum modum procedendi in opere exteriori, dum scilicet ex opere exteriori arguimur unum æquè, vel magis per voluntatem appetitari quam alterum, tamen hoc expressè non faciamus. Hoc modo pacifcens temporale pro spirituali, arguitur temporale æquiparare spirituali, etiam si expressam non habeat æquiparandi voluntatem. Collator quoque beneficii, dum ex duobus inæqualiter dignis, simul ad illud concurrentibus, illud uni præ altero confert, v. g. minus digno, arguitur facto suo hunc illi præferre.

CAPUT IX.

Ex dignitate seu excellentia finis arguitur quod in pretio voluntas habeat ea qua amat ut finem, seu finaliter propter se.

- 76 Prima excellentia finis est, quod finis (ut S. Thomas frequenter ait) est mensura ceterorum, utique mediorum, quæ amantur & adhibentur propter finem. Hæc quippe sunt eo tempore, loco, iisque aliis circumstantiis, quæ æstimantur fini congruere: quia in omnibus appetibilibus & agibilibus mensura est finis, ait S. Doctor 2. 2. q. 27. a. 6. in corp.
- 77 Et hinc colligitur secunda finis excellentia, quod utique in corde amantis eatenus dominetur, & habeat principatum, ut imperet actiones fini necessarias, vel utiles, trahatque post se varios affectus, velut pedissequos suos: utique gaudii, si res amata sit præfens; desiderii, si absens; spei, si probabiliter futura; timoris, si spei eventus periclitetur; tristitiæ, si possessa amittatur, &c. Voluntas quippe amans aliquid ut finem, fini velut domino servit, varioque vultus & affectus induit pro vario statu ipsius, ut experientia docet. Istamque esse naturam amoris, ut amantem rei propter se finaliter amatae servum faciat, communis hominum sensus & Augustinus testantur. Ideo namque rerum mortalium amatores, dum eas propter se finaliter amant, ab his ipsis per cupiditatem tenentur, & rerum mortalium servi sunt, inquit Augustinus lib. de morib. Eccles. cap. 3. Et tam ipsi amatores, amantiam suam,

seu dominam suam, quam alii eam amant sui dominam vocitare solent. Ex veteri quoque proverbio scimus, quod amantis anima non tam sit ubi animat, quam ubi amat. Ipsa etiam Veritate teste, ubi est thesaurus tuus, (id est, quod in amore tuo loco thesauri est) ibi est & cor tuum. Cur? quia thesaurus amatur ut finis. Denique persona, propter se finaliter amata, usque adeo amanti dominatur, ut omnes nutus, affectus & passiones ipsius sequatur; ipsa namque turbata turbatur, irascente irascitur, periclitante angitur, &c. uti quotidie videmus.

Tertia excellentia est, quod solus finis, sive id quod amatur ut finis, proprie ametur; non verò medium quæ tale præcisè. Quia non amatur propter se & ratione sui, sed solum propter finem, & ratione finis: At verò quod non propter se amatur, non amatur, inquit Augustinus l. 1. Soliloq. c. 13. Nihil enim est aliud amare, quam propter seipsam rem aliquam appetere. Lib. 83. qq. q. 34. Et ideo citato lib. 1. Soliloq. c. 11. postquam dixit, divitias sibi amplius amandas non videri, eò quod jam non amplius propter seipsas, sed propter aliud expectandæ viderentur. Rationem subjungit, dicens: Optimè omnino: nam nec ego ullarum rerum vocandam puto cupiditatem, quæ propter aliud requiruntur.

Augustino concinit Bernardus l. de diligendo Deo c. 7. Quidquid propter aliud amare videaris, id planè amas, quò amoris finis pertendit, non per quod tendit. Qua in re uterque pariformiter loquentem habet divinam Scripturam, quæ per amorem, dilectionem, &c. simpliciter loquendo, intelligit amorem & dilectionem rei finaliter propter se. Dum enim Joan. 2. simpliciter dicit: Nolite diligere mundum, neque ea qua in mundo sunt. Eccli. 8. Nihil scelestius quam amare pecuniam, &c. non prohibet amare pecuniam, vel ea quæ in mundo sunt propter aliud, sed propter se, ibi sistendo. Unde nec dicit: Nolite uti mundo; sed, nolite diligere mundum, &c. ut Augustinus advertit lib. 5. contra Julian. c. 16.

Ex his colligit Augustinus Homil. 38. inter 80. quod si propterea proximum amas, ut præstet tibi vel pecuniam, vel aliquod commodum temporale, non illum amas, sed illud quod præstat. Et ferm. 41. Amicus meus, si cum dives esset, amicus fuit, cum pauper est, amicus non est: non ipse mihi amicus, sed aurum ejus fuit. Et infra: Si propterea manes cum amico in paupertate ejus, ut, quando dives fueris, perfruaris divitiis ejus, adhuc non amicum, sed aliud aliquid amas in amico. Similiter Prosper, vel Julianus Pomerius l. 3. de vita contemplativa c. 25. Qui amicum propter commodum quodlibet amat, non amicum convincitur amare, sed commodum.

Quarta excellentia est, quod finis semper excellit rem, quæ est ad finem, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 152. a. 5. in corp. post Augustinum l. 2. de ferm. Domini in monte c. 16.